

— som oftest betalte. — Hvordan skulde de vel mangle i Zürich, som har Ord for at være Hovedkvarteret for dem, der er stemplede som Nihilister? Dette Rygte er dog grebet ud af Luften, thi har der end fordum kunnet findes et og andet revolutionært Brushoved, saa er den Tid længst forbi, og man burde jo ikke identificere de nuværende studerende med dem; men det gør man imidlertid, og hver Gang de rejser hjem i Ferierne, har de store Vanskeligheder at udstaa ved Grænsen, ikke nok med, at de undersøges paa det nøjeste, stundom endog paa det blotte Legeme, men de maa oven i Købet ofte sidde arresterede nogle Uger. Denne Methode minder om Karantænen. Maaske haaber man, at Frihedsbacillerne skal ødelægges derved.

Deres Bøger og Papirer er naturligvis i høj Grad Genstand for Mistanke. Hver Bog, som ikke findes paa Listen over de tilladte, sendes til Petersborg for at gennemgaa Censurens Skærsild. En Dame fortalte mig, at hun som Rejselektyre havde Rénans „Jesu Liv“, og at hun paa Gendarmens Spørgsmaal om, hvad det var for en Bog, svarede, at det var et almindelig bekendt videnskabeligt Værk; det hjalp ikke, den toges bort, og først da Toget var i Gang, blev den kastet ind ad Vognvinduet til hende. De, der har deres Rejsepas i uadadelig Orden, kan nogenlunde komme igennem, men ve den Stakkel, hvis Pas er udløbet, for hende lønner det ikke Umagen at rejse hjem. Disse Pashistorier er overhovedet yderst komplicerede. Allerede for at erholde et Rejsepas, maa der indsendes en Mængde Petitioner til Stedets Myndigheder, og det er fuldstændigt i deres Magt at afslaa dem; det hænder som oftest, at den ansøgende er ilde sét af dem eller ikke kan angive nogen gyldig Grund til en Udenlandsrejse, og hendes Andragende bliver da afslaaet. Det er f. Eks. ikke tilraadeligt at nævne sin Hensigt at studere i Udlandet; det lader allerede mistænkeligt, hellere maa man tale om en Fornøjelsesrejse, Sundhedshensyn, Besøg hos bekendte eller deslige. Lykkes det endelig at lodse sig igennem disse Blindskær, staar endnu de kostbare Pengeudgifter tilbage. Et Pas i Rusland betales nemlig ikke med en vis Sum en Gang for alle, men Tilladelsen til at opholde sig i fremmed Land betales med 20 Rubler aarlig for dem, der kommer fra det indre Rusland, 30 Rubler aarlig for Grænseboere. Paa alle Maader søger man saaledes at vanskeliggøre og umuliggøre Rejsen til Udlandet for Landets Sønner og Døtre.

I dette mørke Billede lyses dog lidt op ved, at enkelte frisindede Personer, der føler for Fædrelandets Vel og sér den eneste Redning for det i en sund Oplysning, af sine Privat-